

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a **SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT** Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóbert minden közles után 6 fillér (3 kraj) zart fizetendő.

Egyéb hirdetésekéül:

egész oldal ... kor. 32. — | negyed oldal ... kor. 8.
fél oldal ... » 16. — | nyolczad oldal ... 4. —

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A kath. nem magyar tanyelvű népiskolák számára miniszterileg is jóváhagyott tankönyvek.

A Szent-István-Társulat hivatása, hogy a nagymélt. püspöki kar magas utasításának megfelelően a kath. népiskolákat, polgári és felsőbb leányiskolákat, valamint a kath. tanító- és tanítónőképző-intézeteket a pedagógia színvonalán álló keresztény és hazafias szellemű tankönyvekkel ellássa.

E lapok hasábjain már sokszor hangsúlyoztuk, hogy a nagyméltóságú püspöki kar meghagyásából az Országos Kath. Tanügyi Tanács kebelében működő tankönyvvizsgáló bizottság szigorú bírálata után engedélyezi a kath. népoktatási intézetekben használható tankönyveket. Az engedélyezett tankönyvek jegyzékét évről-évre a Szent-István-Társulat adja ki és küldi meg minden tanévre — kellő időben — az érdekelt kath. iskoláknak. Tehát csakis e jegyzékben foglalt könyvek és első sorban a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvek közül állapíthatók meg a kath. népiskolák és egyéb kath. népoktatási intézetek tankönyvei. A nagyméltóságú püspöki kar ezen fontos parancsát minden kath. iskola helyi hatóságai, tanítói és tanárai megtartani kötelesek; mert csak így valósulhat meg az a pedagógiai szempont, hogy kath. iskoláink növendékei kezébe kizárólag kath. keresztény szellemű és hazafias irányú tankönyvek jussanak.

Katholikus iskoláinkban használt tankönyvek szigorú ellenőrzése az illetékes egyházi tanhatóságok jogkörébe tartozik, de hogy mily fontos ez az ellenőrzés, példát nyújt reá a vallás- és közoktatásügyi miniszterium.

Ugyanis: az 1907. évi XXVII. t.-cikk 20. §-sa előírta, hogy a nem magyar tanítási nyelvű hitfelekezeti *népiskolákban* a magyar nyelv, történelem, földrajz, alkotmánytan, számtan és

az olvasás tanításához a kormány által is jóváhagyott tankönyvek használhatók; evégből az államsegélyt kérő folyamodásokhoz az iskolában használt tankönyvek jegyzéke is esatolandó, mely jegyzékben feltüntetendő az állami jóváhagyás száma és kelte.

És ezen rendelkezést a királyi tanfelügyelők és a közigazgatási bizottságok. — *kötelességükhöz híven* — annyira betartották, hogy nem magyar tanítási iskoláktól beérkezett államsegélyt kérő kérvények elintézését a könyvek állami jóváhagyásának megtörténteig felfüggesztették.

Értsük meg jól: a törvény fenti rendelkezése csakis az államsegélyt élvező avagy kérő, **nem magyar tanyelvű iskolákra vonatkozik.** Sőt, hogy ezt az állami közegei is nyilvánvalóan így értelmezzék, a miniszter rendeletileg is utasította a kir. tanfelügyelőségeket, hogy a törvényben előírt állami jóváhagyás, a magyar tanítási nyelvű felekezeti iskolákban használt tankönyvekre nem vonatkozik, az ily iskolák tanítói számára államsegélyt kérő folyamodáshoz esatolt könyvjegyzék ezen szempontból felül nem bírálható a közigazgatási bizottságok által; vagyis a magyar tanítási nyelvű kath. iskolák a Szent-István-Társulat által kiadott hivatalos könyvjegyzékben foglalt bármely tankönyvet használhatják, tekintet nélkül arra, hogy az állami jóváhagyást nyert-e vagy sem.

A Szent-István-Társulat a törvény szentesítése után összes használatban lévő népiskolai tankönyveit benyújtotta a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz a 20. §-ban előírt állami jóváhagyás céljából. Értesítjük olvasóinkat és a kath. népiskolák hatóságait és tanítóit, hogy a Szent-István-Társulat által kiadott népiskolai tankönyvekre nézve az állami jóváhagyás a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1907. okt. 28. 114379. szám alatt kiadott rendeletével kivétel nélkül megadatott s így tehát most már a nem magyar tanítási nyelvű kath. iskolák betérjesztendő könyvjegyzékében a Szent-István-Társulat kiadványainál odaiktatható, hogy

114.379/1907. szám alatt államilag is engedélyeztetette.

A miniszteri jóváhagyás szövege a következő:

A Szent-István-Társulat Tek. Elnökségének Budapest.

114.379. sz. Folyó évi augusztus hó 21-én kelt felterjesztése folytán értesítem a tek. elnökséget, hogy a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent s nem magyar tannyelvű róm. kath. elemi iskolák számára írt következő című tankönyveket, illetőleg nem magyar tannyelvű róm. kath. elemi iskolák számára készült fali olvasótablettákat (itt elősorolja a jóváhagyott tankönyveket) nem magyar tannyelvű róm. kath. elemi iskolák számára, a bemutatott jelen kiadásban tankönyvként, illetőleg iskolai taneszközként való használatra állami szempontból véglegesen engedélyezem stb.

Árpádházi szent Erzsébet emlékünnepe.

A közel napok alatt a templomokban a szószékéről, a hitvallásos iskolákban a nevelők katedrájáról elhangzanak a dicsőítő beszédek Árpádházi szent Erzsébet életéről. Ezen beszédekhez ad irányt, kelt erzelmet, lelkesedést Öszentségének, X. Pius pápának szövege, melyet a szent szűz emlékünnepe alkalmából a magyar keresztényekhez intéz. Megörökítjük a szöveget lapunk hasábjain is, hogy minden magyar katolikus tanító olvashassa és meggyőződjék abból, hogy Öszentsége minő gyöngéd szeretettel viseltetik a magyar nemzet iránt.

Rövidesen elközelget magyarországi szent Erzsébet születési évének várva várt hetszázados évfordulója, mely a kedves szent emlékezetét különösen honfitársaitokban fogja szokatlan örömmel fölélénkíteni. Ez évforduló megünneplésére, értesülésünk szerint, úgyszólván az egész ország teljes egyértelműséggel és serény buzgalommal készül; amin nem is esodalkozunk, hiszen természetes, hogy a baha egének e fényes csillagára állandóan irányuló vallásos tisztelet ezen alkalom hatványozott mértékben nyilvánkoztatja meg. Az tölt el főképp örvendéssel, esodalkozással, hogy — tudomásunk szerint — a szent Erzsébet-ünnepek rendezésében nemcsak egy kiváló keresztény erényekkel ékes hercegasszony jár elől, gondjainak és tevékenységének páratlan odaadásával, hanem ami eddig példa nélkül való, maga az apostoli király vállalta a védnök és főpártfogó üsztét. Kétségtelen azért, hogy a felséges uralkodóház tekintélye, karöltve az ország polgárainak versengő közremunkálásával, eddig nem ismert fényes bizonyítékokban juttatja majd kifejezésre az ama kiváló szent iránt oly általános kegyeletet. Örömnöknök legfőbb forrása pedig, hogy mindezek oly életerősnek igazolják bennetek

osaitok hitet, hogy abból nem csupán hazatok de az egész keresztény világ javára is föltötte üdvös eredményeket joggal remélhetünk. Nyilvánvalóan az is különös kegye a Gondviselőnek, hogy az eletszentségnek András király leányában, a messze XIII. század folyamán fölragyogott példaképet, épen a ti fényes emlékműveitek tükröztheteti most újra a keresztény világ szeme elé, reá irányítván mindenek figyelmét és kegyeletos érzelmeit.

Szent Erzsébet élete folyamának és erkölcsi-nök komoly szemléletét egy, bár korai véget ért, de változatokban annál gazdagabb élet megannyi szebbnél-szebb erénye ragadja meg. A thüringiai udvar, hol mint Lajos fejedelem fiának választott jegyese, hajadonná serdült, a még növendék leánykának már mily tökéletes erényeit látta! Isten után álitó szíve felül-emelkedik a földieken, példásan szofogadó, a méltatlanságokat s a ragalom nyilait elviselő beketüresével talán csak a magaviseletét jellemző szerénység, a szükölködök iránt való irgalmas részvete s lángoló áhitatossága versenyezhetnek. Ellenségeinek törekvéseit egyelőre meghiúsítá az akaratuk ellen megkötött házasság, mely után mi sem akadályozhatta már többé szent Erzsébet nagy erényeinek még teljesebb fényben fölragyogását. Thüringia szemtől-szemben láthatta a Szentírás erőslelkü aszszonyát, ki ferjeért, gyermekeiért s egész családjáért a leggyöngédebb ragaszkodással él-hal, anyai szeretetbe fogadja a szükölködöt és sorsüldözöttet, minek legfőbb bizonytsága az irgalmas bőkezűség, mellyel az elhínséggel küzdő népnek valódi megmentője volt. Majd szomorúsággal, gyással teljes idők következtek reá, midőn a Szentföldre távozott ferje korai elhunytá után nekibatorodott erővel tört ki ellene ismét az irigység, elrabolván méltósága és anyagi előnyeit. Thüringia királyi vérből sarjadt fejedelem-asszonya kölduskenyéren tengette saját és gyermekei életét, nem szünvén meg fényes bizonyítékokkal igazolni Isten akaratán való megnyugvását, ellenségeinek szeretetét, nehéz sorsával bátran megküzdő nagy beketüresét. S midőn idő folytán végre jobb napok virradtak volna reá, hogy a nyomor és megaláztatások súlyos próbáitól megszabadulhasson, ahelyett Assisi szent Ferenc rendjébe lépett s a megfeszített Jézus követésének vágyától áthatva, végső lehetőségig önmegtágadással és bűnbánattal teljes szigorú életet folytatott.

E vázlatos jellemvonások is már a keresztény tökéletesség mily ragyogó mintaképet, a hajadonok, hitvesek és özvegy nők mily követendő példáját állítják szent Erzsébetben főleg a női nem szeméi elé! Vajha minél többen követnék az ő fényes nyomdokait! Mily nagy eredményekkel segitené ez elő a keresztény társadalom üdvét! Buzdítjuk is erre mindannyiukat, elsősorban mégis szent Ferenc harmadrendjének tagjait, kik Erzsébetben hatalmas

közbenjárót bírván, erényei követésére másoknál szorosabban is kötelezzék.

Szent Erzsébet asszony iránt a magyar nemzet kegyeletes tisztelétét fokozni s a hétszázados jubileum ünnepi fényét gyarapítani törekedvén, örömet adunk ez alkalomból búcsuengedélyeket. Úgy tudjuk, hogy ti a november 16-ika után következő három napon bizonyos meghatározott templomokban országszerte közajátatosságokat fogtok tartani; miért is ezen ajátatosságok mindennapos résztvevőinek hétevi búcsút szívesen engedélyezünk.

Akik pedig szent Erzsébet ünnepén az illetékes főpásztor megjelölte templomot látogatják, töredelmes gyónás után a szent áldozásban részesülnek s az anyaszentegyház szándékára buzgón imádkoznak, azokat örömet részesítjük teljes búcsuban. Magyarország püspökeit pedig, kik amaz emléknapon ünnepélyes főpapi szentmisét végeznek, keszszéggel fölhatalmazzuk, hogy szentmiséjük végeztével nevünkben apostoli áldást osszanak. Egyébiránt Isten kegyelmeinek zálogául s bizonyítékául különös jóindulatunknak, úgy tireátok, kedvelt fiaink és tisztelendő testvéreink, valamint az egész magyar hazára, szívünk mélyéből adjuk apostoli áldásunkat.

Kelt Rómában, szent Péternél, 1907. évi szeptember hó 28-ik napján, pápaságunk ötödik évében.
X. Pius pápa, s. k.»

Az iskolai és ifjúsági könyvtárak.

Wohlmuth Erno előadása a Pécsen tartott katolikus tanítói nagygyűlésen.

A hazai szociológiának egyik legtisztábban s legmélyebben látó alapvetője, Giesswein, legújabb művében, melyben a modern társadalmi problémákra veti a keresztény világnézet reflektorának éles sugarait, a következőket mondja: Korunk eszméjének uralkodó planétája a társadalmi probléma. Ez foglalkoztatja ma első sorban a böleselőt és tudóst, a politikust és államférfit, a művészt és író. A társadalmi vonatkozásokat keressük tudományos műben, drámában, regényben, a festőművész és szobrász alkotásaiban és a mindennapi élet mozzanataiban egyaránt.

Valóban így van. S ha még a társadalmi tényezőként csak részben szerepelhető dolgokat is szociális vonatkozásaik szerint értékeljük, mennyivel inkább fontos és szükséges, hogy a tisztán szociális tényezők, mint pl. a népiskola is, amit az életviszonyok alakulása a huszadik század elsőrangú szociális intézményévé avattak, a bensőjükből rejlő összes jótékony erőikkel a társadalmi állapotok szanálására, harmónikusabb tételére közrehasználnak.

Első pillanatra talán úgy látszik, hogy a népiskola ugyancsak kevés hatással lehet a társadalmi viszonyokra; de ha igaz az, hogy a népiskolának az életre kell nevelnie, akkor nem

szabad a körülötte lüktető élettől elszakadnia, elszigetelődnie, hanem szoros kapcsolatot, szerves összefüggést kell keresnie és fönntartania a mindennapi étellel s így annak napjainkban oly nagyjelentőségű részével, a társadalmi kérdéssel is.

Ezzel azonban még távolról sem akarjuk azt állítani, hogy az iskolában rejlik az egyetlen és leghatalmasabb erő, mely a szociális problémát gyökeresen és kizárólagosan meg bírná oldani; mi csakis azt kívánjuk az iskolától, hogy közvetve szolgáltasson életújító gyógyítószert az esztelenül romboló szociáldemokratizmus ellenében, hiszen az ő hatásköréhez tartozik a nép nevelése és művelése. S minthogy a nemzetgazdaságtan hívatott tudósai mindannyian megegyeznek abban, hogy a forradalmi szociálisztikus irányzatokkal szemben nem annyira a külső erőszak vagy gazdasági intézkedések a célra vezető eszközök, hanem sokkal inkább a szellemi és morális segítőszerek, ezen, az ember bensőjére ható gyógyítószerek közé be kell vonnunk az iskolát is.

A társadalmi kérdés két részből áll, anyagi részből és szellemiből; s mint mindenütt, úgy itt is teljes joggal tulajdoníthatunk nagyobb fontosságot a szellemi résznek, mint a materiálisnak. S ha az iskolának nem is áll hatalmában direkt úton helyreállítani a polgári társadalom megzavart egyensúlyát, azért indirekt módon sokat tehet a munkásosztályok életviszonyainak megjavulása érdekében, amennyiben erős és állandó hatást gyakorol a népszellemre morális és intellektuális tekintetben s ezáltal a nép gondolkodását és cselekvőerejét oly útra vezérli, melyen ismét föltalálhatja és megszeresheti az egészséges, minden részében összhangzó társadalmi élet összes föltételeit. Ez a hatás akkor fog tökéletesen kifejezésre jutni, ha az iskola valóban istenfélelemre, a tekintély elismerésére, munkaszeretetre, meglegedésre, rendre és önfeláldozásra fogja nevelni az ifjúságot. Ha ezeket az erényeket meggyökereztettük az ifjúság szívében, akkor a jövő számára oly hatalmas védőbástyát emeltünk, amelyen nem vehetnek erőt a fölforgató szenvedélyek viharai.

Ebből a szempontból tekintve tehát a szociális kérdés első sorban a népnevelés és a népművelés kérdésének tűnik föl.

«Művelődés», ez az új idők jelszava, melynek megvalósításán lázas erőfeszítéssel működik mindenki saját fölfogása és saját eszközei szerint. Ettől várja érvényesülését az egyén, ettől várják a dolgok jobbrafordulását az államférfiak s mint egyikük kifejezé: az alsóbb osztályok durvasága és erkölesi elvadásása csak természetes következménye szellemi korlátozottságuknak és ostobaságuknak; ha a tudatlan és felvezetett tömegnek egykor közkincsévé válik a fölvilágosodás, akkor erkölesi viselkedésük önmaguktól meg fog jobbulni.

Igen, a művelődés bizonyára óriási hatalom,

az Istentől ajándékozott emberi képességek egyik legnemesebbike, amint annyi ezer év kulturhistoria bizonyítja. De ebben a dologban épen nem szabad igazságok gyanánt hangoztatott frázisok után igazodnunk, hanem disztinolvá, szigorú kritikával kell megállapítanunk a műveltség mibenlétét.

Mi is hat az a műveltség? Az úgynevezett szabadgondolkodók, akik kizárólag csakis a kulturbálynak hódolnak, a műveltséget a tudással egyenes arányban levőnek vallják. Minél több ismeretet főlhalmozni, szerintük ez a művelődés útja, a szellem finomodása, az már önmagától beáll. De akiknek van tudomásuk intelligens gazemberekről, előkelő betörőkről és az ilyeneknek műveltség nevezett körök többféle szakba vágó elegans makvirágairól, azok nehezen fogják az ilyféle művelődésben valami tiszteletreméltó erőt látni és becsülni.

Mi egészen mást értünk művelődés alatt, mint a minél több oldalú és minél nagyobb tömegű tudás kizárólagos megszerzését. A nép számára az ilyen művelődés egyenesen halálos mérég, amely meggyilkolja boldogságát, minthogy ki nem elégíthető, elérhetetlen igényeket és vágyakat támaszt lelkeben. Csak az a művelődés lehet áldásos az emberre, amelyben az intellektuális elemeket jelentősebben messze fölhataladják az erkölcsi momentumok.

Mert a művelődés nem csupán az intelligencia kifejlesztésében áll, hanem a léleknek az értelem, az érzés és akarat irányában való harmonikus kialakításában. A műveltség mindeneke előtt az erkölcsi karakter szilárdságában áll, mely győzedelmeskedni és uralkodni bír a sárbuzó érzékiségen, mely kiveti magából a bűnbajtó elemeket, miktől szabadulnia kell az embernek. A művelődés tehát semmi esetre sem pusztán külső dresszura, hanem az ember lényegének legbensejét gyökeresen átalakító processzus.

Ha így értelmezzük a műveltséget, akkor az valóban hatalmas és jótékony erő, mely hivatva van az emberiséget jövő generációiban erkölcsi-esebbé, finomabbá, tökéletesebbé, szóval ideálisabbá alakítani. Ily értelemben jogosan mondhatjuk, hogy a kultúra az alapja mindennek s hogy mindeneke előtt műveltté kell tennünk a népet, mielőtt bármilyen más irányban akarnánk változtatni sorsán. A műveltség ad boldogságot az egyéneknek, mert — mint a nagy francia lélekismerő Taine mondja: az elme világa száll a szív vidámságát.

(Folytatjuk.)

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Meghívás.

Az Országos Kath Tanügyi Tanács f. é. november hónap 28-án délelőtt 1/2 10 órakor a Szent-István-Társulat kistermében méltóságos és főtiszt, gróf Zichy Gyula püspök, védő-elnök ur vezetése alatt ülést tart, melyre T. Címzettséggel meghívja az elnökség.

Az ülés tárgysorozata:

1. Főmagasságú *Vaszary* Kolos bibornok-hercegprimás leírata, melyben utasítja a Tanácsot, hogy a nagyméltóságú püspöki konferencia határozatainak megfelelően: *a)* a népiskolai történelmi képek; *b)* az 1907. évi XXVII. t. e. 19. §-ának megfelelően készített miniszteri tanterv; *c)* a hivatott törvény 20. §-ában előírt nem magyar tantervű iskolák tanterve; *d)* ugyan-ugyan e §-ban felsorolt tankönyvek jóváhagyása ügyében előterjesztést, illetőleg javaslatokat készítsen.

2. Dr. Jordán Károly apát-plébános egyházi elnök elnöki előterjesztései.

3. Emlékeszéd néhai *Rohn* Nándor igazgató tanító, tanácsstag fölött; tartja: *Öreges* Kálmán kath. képzőintézeti tanár.

4. A róm. kath. népoktatási intézetek Rendtartási szabályzata javaslatának a nagymélt. püspöki kar magas utasításai szerint való módosítása a *Zandl* Péter prépost-kanonok, főtanfelügyelő elnökle alatt működő albizottság munkálata alapján.

5. A kath. tanítók keresztény szociális tevékenységének szervezete; előadó: *Szentiványi* Károly, a kath. egyesületek országos szövetségének igazgatója.

6. Fölhívás a főtiszt, papsághoz és a magyar kath. tanítósághoz a felnöttek oktatása érdekében. A felnöttek oktatásának tervezete; előadja: *Ember* Károly v. elnök.

7. Jelentés a kath. tanítóképzőtanárok országos egyesületének szervezésére kiküldött bizottságok munkálatairól.

8. Indítványok.

Budapest, 1907. november 14 en.

Dr. Szentgyörgyi Jordán Károly,
apát-plébános, egyházi elnök.

Ember Károly lovag,
v. elnök.

Dreiszigler Ferenc,
titkár.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. A *Lévai* róm. kath. népművelők egyesülete október hó 24-en Léván, a városháza dísztermében tartotta rendes közgyűlését, hol a rendkívül szép számban megjelent egyesületi tagokon kívül jelen volt az állami tanítóképző intézet ifjúsága a tanári karral együtt: *Guzsvenitz* Vilmos esztergomi érseki tanítóképződei igazgató, a helybeli főgimn. több tanára és a lévai hitvallásos iskolai tanítókon kívül számos tanúgybarát. A gyűlést megelőzőleg d. e. 1/2 10 órakor a plébániatemplomban ünnepélyes szentmise volt, melyen *Báthy* László lévai prépost-plébános celebrált fényes segédlettel. A gyűlést 1/2 11 órakor *Báthy* László elnök nyitotta meg, ki általánosan ismert ökeszólásával az iskoláról és a tanító magasztos hivatásáról beszélt: a gyűlés alkalmából *Vaszary* Kolos hercegprimáshoz és gr. *Apponyi* Albert miniszterhez üdvözlő távirat mezenesztetett. Az elnök köztetszettel fogadott megnyitóbeszéde és évi jelentése után következett *Andor* György dr. esztergomi kanonok, pápai prelat magas

szinvaronon álló és értékes felolvasása arról, hogy mi a tanító teendője a szociális kérdéssel szemben s amelyet e nagybecsű lap mált száma egész terjedelmében közölt. A nagy tudásra valló és tanulságos előadást a közönség élénk lelkesedéssel honorálta. Elnök indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvíleg fejezte ki köszönetét az előadónak. Ezután *Krick Jenő* levai áll. tanítóképző-intézeti tanár magyarázta a népiskolai kézimunka tanítást és az új tantervet. A tanítósg nagy figyelemmel hallgatta e kiváló tanerő előadását. «A munka az élet célja és gyönyöre!» Részletesen ismertetette 1. a tanterv, 2. a módszer és 3. az alkalmazás kérdését. A régi jó időkben — úgymond — a tanító így szólt az iskolában a gyermekekhez: «Ide hallgassatok!» később: «Ide nézzetek!» (Szemléltetés.) Ma azonban már oda kell törekednünk, hogy a gyermek utánunk is *csodálja* azt, amit mutatunk neki. A kézimunka tanítás egyik legfőbb célja a tanulókat a tanszerkészítés felé terelni. És ezt bizony minden beszédnél fényesebben bebizonyolva láttuk a szomszédos teremben az előadó által bemutatott slöjd-gyűjtemény által, melyet a levai állami tanítóképző növendékei készítettek: ahol a könyvjelzőn kezdve, az iskolatáblán, padokon és számológépen folytatva, láttunk ott gyönyörű dombormű föld- és térképeket művészi kivitelben. *Krick J.* előadását, engedve a minden oldalról jövő kérdésnek, a bors-megyei általános tanítógyűlésen megismételi. A programm további pontja volt: *Behula* Mária gr. kelecsényi tanítórő emlékbeszéde *Havas* Otília — és *Csiffáry* Flóris damásdi tanító megemlékezése *Csongrády* Vince elhunyt tagtársak felett. Jegyzőkké: *Glümessy* János levai és *Percezel* István gr. kelecsényi tanítók választattak meg. *Sárványi* János pénztárosnak buzgó tevékenységéért köszönetet szavazott a számvizsgáló bizottság. Ezután *Vince* Károly nagyhírdi esperes okolta meg a cétényi kör kérelmét más egyesületbe való beosztás iránt, amit a közgyűlés jóváhagyólag tudomásul vett. Végül az elnök indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy jövő évi gyűlését az egyesület Gr. Szentbenedeken fogja megtartani.

Tanítógyűlés. A rozsnjó-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület központi választmánya okt. 24-én tartotta ülését Rozsnjön, hol a jövő évre a következő tételre tűzte ki: 1. 30 koronás pályatétel: *Fejlessék ki népszerűen a keresztény szocializmus és a szocialdemokratizmus lényege és a kettő közötti különbség.* 2. 20 koronával jutalmazandó kötelezett tétel: *A kézimunkatanítás anyaga, módszere és használata a népiskolában.* 3. 10 koronával jutalmazandó kötelezett tétel: *Az iskolai fejeletartás eszközei.* Mindahárom tételre jelgével kell beküldeni a dolgozatokat.

Tanítógyűlés. A «Párkánykerületi róm. kath. Néptanítók Egyesülete» múlt hó 26-án Párkányban a következő tárgysorozattal tartotta rendes őszi közgyűlését: 9 órakor szentmise. Emlékbeszéd. *Endrőti* Gyula voli muzsiai főtanító és kántor felett. Tartotta *Bellus* István libádi főtanító. «A népdal tanítása a népiskolában». Felolvasta *Osváld* Lajos kéméndi tanító. Bíráló bizottság, választmányba két tag, és a képviselői gyűlésbe egy képviselő választatott. Kéménd. 1907. *Kacséra* Gyula egyil. elnök.

IRODALOM.

Katholikus Szemle. Huszonegyedik kötet. A Szent-István-Társulat megbízásából szerkeszti *Mihályfi* Ákos dr. IX. Füzet. November. A kilencedik füzet tartalma: Szent Imre ünnepe. *Vargha* Damján dr. Civilizáció és theizmus. II. *Stuckner* János dr. Remete szt. Pál és a pálosok. II. *Pámer* László S. J. A hamis eskü és hamis tanúzás a római- és kánonjogban. II. *Atzél* Béla dr. A magyar katolikus napisajtó jelene és jövője. *M. E.* Winnefréde szerelme. Elbeszélés. I. Francia eredetiből fordította *M. né.* Mértékletesség. Költemény. Horatius után *Udvardy* László dr. Napsugár. Költemény. *Szemlér* Ferenc. Folyóiratok szemléje. gd. Könyvismeretések és

birálatok. A **Katholikus Szemle** a Szent-István-Társulat elnökségének felügyelete alatt s ugyanazon Társulat költéségén adatik ki, mint a társulati tagok évi illetményének egy része. — Nem-tagok számára előfizetési ára 10 korona. Megjelenik a nyári szünető (július—augusztus) kivételével, havonként, összesen tehát tizszer, hat éves füzetekben. A szerkesztőségét illető minden küldemény a szerkesztő nevére a Társulat házába: **Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám** intézendő: tagdíjak, előfizetések és reklamációk ugyanoda küldendők a Szent-István-Társulat **igazgatóságához** címezve.

VEGYESEK.

A Katholikus Sajtóegyesület megalakult. Vegre van Katholikus Sajtóegyesületünk is, mely hivatva lesz fölvenni a harcot a megméltelyezett irodalmi izlés és romlott közszellem ellen. A pécsi nagygyűlésen *Tári* Béla hatalmas beszéde és *Gerely* József tervezete nemcsak lelkesedést keltett, hanem megtermette gyümölcsét is. November 4-én a Szent-István-Társulat diszter-mében volt az alakuló ülés dr. *Próhászka* Ottokár püspök elnökletével, ki nagyarányu rendszerét mutatta be a jövő munkásságának, végül így fejezte be beszédét: Itt valódi közérdekről van szó, élet és halálharc ez a köz-tisztelességért, a kereszténység érvényesüléseért. Azért kerem önöket, ne mondják azt, hogy nem lehet megtenni, hanem hogy meg kell tenni! Fel hát, lankadhatatlan buzgó munkára. A katolikus sajtó támogatása első sorban a pap és tanító kötelessége, azért e kiválóan fontos dologra még visszatérünk.

Az országos katolikus magyar iskolaegyesület központi igazgatósága november 2-án tartott ülést dr. *Giesswein* Sándor elnökletével, melyen lovag *Ember* Károly ügyvezető igazgató előterjesztései nyomán jelentette, hogy a bíboros hereceprimás adományán kívül eddig az egyesület céljaira a következők adakoztak: *Graeffel* János praelátus kanonok 400 koronát, *Csernoch* János prael. kanonok, orsz. képv. 400 koronát, *Weischer* Miklós plébános 50 koronát, *Krivszán* Mihály apátplébános 50 koronát, *Hellich* százados 2 koronát és egy földműves gazda a nagygyűlési szónoklatok hatása alatt 2 koronát, mely összeg képezi a talajdonképeni evangéliumi mustármagot. Ezután a pénzkezelés módját, az alapítványok természetét vitatta meg az értekezlet *Panaajott* Miksa számtanácsos egyesületi pénztáros hozzájárulásával. Végül dr. *Zelliger* Vilmos pápai káplánnak mondtak köszönetet, ki eddig szives készséggel vezette a pénztárt.

Emlékkönyv. A III. országos katolikus tanító kongresszus naplójának egy katolikus tanító könyvtárból sem volna szabad hiányozni, mert e munkából nemcsak azt látjuk, hogy vezéreink mily tevékenységet fejtenek ki, hanem tanügypolitikai előadásokkal irányt is szabnak. E munka nemcsak érdekes, hanem tanulságos is. Lovag *Ember* Károlytól, dr. *Giesswein* Sándortól, dr. *Acsay* Antaltól, *Wohlmuth* Ernőtől, *Dreisziger* Ferentől, *Tóth* Gézától és *Számborovszky* Rezsőtől találunk nagyhatású előadásokat, végül dr. szentgyörgyi *Jordán* Károly apát lelkes záróbeszédét. *A kívánó munkát a legmelegben ajánlhatom kartársaim szives figyelmébe.* Ara 2 korona. Kapható a Szent-István-Társulatnál Budapesten. IV. ker. Keeskeméti-u. 2. U. J.

A Katholikus Tanügyi Tanács irodájában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. sz.) a következő közérdeku művek kaphatók: *Mayer István emlékezete.* Lovag *Ember* Károlytól. Ara 50 fill. A kiváló emlékbeszéd nagy szolgáltatást lehet különösen fiatalabb kartársainknak. A mű kiállítása is izléses. *A katolikus iskolák létjoga.* Dr. Szentgyörgyi *Jordán* Károlytól. Ara 20 fill. Különösen napjainkban igen aktuális kérdést tárgyal a szerző nagy tudással. *A nemzeti öntudat és fajszerelet fejlesztése és ápolása.* Irta Miklósy József. Ara 20 fill. E munkát erős szociális érzés jellemzi. E művek önmagukat ajánlják és olesőségüknél fogva könnyen beszerezhetők.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Besztercebányai egyházmegye.

A harsmezei jánosgyarmati róm. kath. három tanterés iskolához egy osztálytanítói állásra *november 24-ig* pályázatot hirdetünk. Javadalom: az egyházközségtől 600 kor.; államszegély 176 kor.; 24 m² kemény tuzifa betyvarozva 24 kor. értékben, a XXVII. §. szerinti az állástól 200 kor. kiegészítés, kertilletmény évi 10 kor. Vezetendő II.—III. osztály; jövő tanévtől csak egy osztály. Némotul tudni tanácsos. Az állás azonnal elfoglalható. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz Jánosgyarmaton. 638 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A tordai róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalom: 1. A templom pénztarából 380 kor. 2. Dézsmakárpóási tőke kamataiból 212 kor. 3. Hívek-től befolyó iskolai járulekból 50 kor. 4. 15 hold birtek hasznobére az egyház pénztarából 225 kor. 5. 3 darab kis föld évi hasznobére 32 kor. 6. Tandíjból átlag évi 30 kor. 7. Stólából átlag évi 40 kor. Összesen 969 kor. Ezerszáz koronaig való kiegészítésre és korpóllakra államszegélyt kérünk. Három szoba, kamra és pincéből álló lakás udvarral. A kántortanító osztatlan, de elküldetett elemi fiúiskolát vezet — a hittanon kívül — minden tárgyban, minden kántori teendőt végez és éneket tanít. Keresztlevelet, kántori és tanítói oklevéllel, esetleg szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt pályázatot *1. évi november 23-ig* alulírottához betyresztendő. December 1-én délelőtt 10^{1/2} órakor a személyesen jelenléte-zőkkel kántori próba. *Dr. Balázs András főesp. plébános.* 630 1—2

Győri püspöki megye.

Egyházaskeszőn osztálytanítói állásra pályázatot hirdetnek. Fizetése 1000 kor., egyszobás lakás. Pályázat *1. hó 24-ig* beküldendő. *Iskolaszéki elnökség.* 636 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Vágújfalura (Trénesen m.) *nov. 19-ére* róm. kath. tanító keresetlik. Jövedelme 800 kor., a többi körélméletik: tára 36 kor.; szoba, konyha, kamra természetben. Tannyelv magyar-tól. Hittan oktatás kötelező. Ha nőtanító választatik, kézimunka. Az állás rögtön elfoglalható. *Ar iskolaszék.* 611 1—1

Pécsi egyházmegye.

A naki (Torna m.) róm. kath. népiskolánál osztálytanítói állomásra *november 23-ig* pályázat hirdetetik. Fizetése: butorozott szoba, 740 kor. készpénz, 2 öl fa fűtésre. Köteleessége egy tanteremben a gyermekeket és az ismétlő iskolásokat tanítani, a kántorságban segédkezni. Folyóndványok az iskolaszékhez küldendők. *Ar iskolaszék.* 639 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Fülekvöcsei község (Nógrád m.) róm. kath. népiskolájához okl. férfi-kántortanító keresetlik. Kötelmei: osztatlan népiskola és ismétlőiskola vezetése és a kántori teendők végzése leányegyházi. Javadalma a községtől különböző címén 344 korona és 7 öl tuzifa, melyből a tanterem is fűtendő. Államszegélyből 456 kor. A fizetési kiegészítés és jogosultnak korpóllék államszegélyből kérelmeztetik. Lakása: két szoba, konyha, kamra és istálló, valamint házikert. Teljesen felszerelt

kérvények *november 25-ig* Kapás Arnold isksz. elnök-höz Fülek küldendők. 632 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A ráckevei róm. kath. iskolánál egy tanítói állásra pályázat hirdetetik. Köteleessége a rábizott osztályokat sikeresen tanítani, az iskolaszék intézkedéseire alkalmaszkodni, a kántorság minden ágában külön díj nélkül segédkezni. Fizetés 800 kor., lakber 200 kor. Kérvények *nov. 23-ig* beküldendők. *Ráckeve, Elnökség.* 633 1—1

Szepesi püspöki megye.

Az újbélai (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *1. évi december hó 4-ére* pályázat hirdetetik. Az állomás javadalma 1893. évi összeírás szerint: 1. Mindemapi és ismétlős tanköteleésektől a 80 fillér. 2. Stola átlagban 150 kor. 3. Östyasítás 8 kor. 4. Egyházi penztárból szentmise-állapítvány stb. címén 25 kor. 5. Torzsütetés a politikai községtől 200 kor. 6. 861 ölnyi rét hasznélvezete 1 kor. 72 fillér. 7. Az egyes gazdáktól szolgáltatott rozs és árpa utáni váltásösszeg évi 304 kor. 8. 8 öl puha tuzifa 80 kor. Ehhez van a kántortanítói szabad lakás és ha a harangozást elvállalja, 11^{1/2} rakás zab megváltása címén kaphat 92 koronát. Újbéla, u. postája Frigyesvága. Szepesgyönke. *Kubaszék Antal esp. pléb.* 629 1—1

Okleveles róm. kath. kántortanító valamely intézetnél tanító, kántori, orgonista állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 634 1—2

Borsodmegyei kántortanító cserélné hasonló vagy önálló tanítói állomással. Cim a kiadóhivatalban. 636 4—5

Szerény díjazással jó oklevéllel bíró tanító, tanítói állomást, segéd kántortanítói vagy segédkántori állást keres. Cim *«Tanító»* postrestant. Mándok, Szabolcs megye. 637 1—1

A miniszter által kötelezőnek nyilvánított

ÉBEN-féle

== modern ==

váltó számgép és
mértékgyűjtemény

két évi részletfizetésre is kapható.

Ingyen beszerzéshez pedig
kérvénymintát küldhet

ÉBEN M.

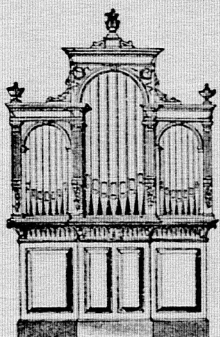
nagykörösi plébános.

635 1—3

CSEH ISTVÁN

orgona- és harmo-
nium építőmester

Egerben.

Ajánlkozom minden-
nemű templomi orgona-
és harmonium-készítésére
a legújabb légnymatú,
(pneumatikus) cső-rend-
szer szerint, igen jutá-
nyos árak mellett.

Régi orgonaátalakításokat, javí-
tásokat, tisztításokat és hango-
lásokat olcsón vállallok el jót-
állás mellett.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 11 B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmoniumok mindkét rendszer sze-
rint és minden nagyságban pontos or-
gona-méretekkel templomok, szeminariu-
mok részére és mint gyakorló orgonák.
Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.
Tanároknak s leköszeknek különös
százalékengedmény. Árjegyzék ingyen
és bérmentve. Részletfizetés engedé-
lyezve. 796

Eli-mert csak elsőrangú műreme-
kek a valódi ZIMMERMANN-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra.

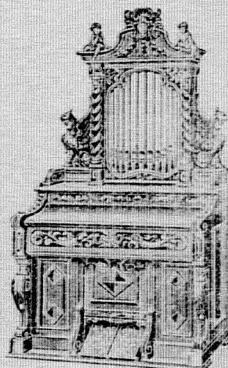
Tanároknak részletfizetésére megegyezés szerint.

Nagyon ajánlatos különlegesség: Zimmermann-féle
iskolaharmoniumok 150, 170, 190 és 220 kor.

Zimmermann-cég képviselője Ausztria-Magyarország részére:

Hörl Nándor Pozsony, Ventur-u. 8.

A Zimmermann-féle
harmoniumok művé-
sziesien vannak han-
golva s mindenütt fel-
tűnést keltenek elra-
gadóan szép összhang-
:: jukkal ::
Képes árjegyzék ingyen.

:: Ujdonság ::

Piano „Continental”

Nagyon elegáns elsőrangú piano K 5 60.

☛ Csak a fenti cégnél kapható ☛
Prospektus ingyen. 456

Kontor Elek legújabb műve.

„Hazafias Máriadalok”

új, második füzet. 615

10 új magyar-stilusú, nagyhatású dalt tartalmaz
Szepessy László gyönyörű költeményeire.

A tiszta haszon teljesen az esztergomi tanítóarvházé
lesz. — Megrendelhető 2 koronáért (a pénz elő-
zetes beküldése mellett bérmentve) a szerző kollé-
gánk címén: **Kontor Elek** Budapest, VII. ker.,
Thököly-ut 42., II. 16. Bolti ára 1 koronával drágább.

Épen most jelent meg!

::

Épen most jelent meg!

Minden tanítónak nélkülözhetetlen

VERŐ, A tornatanítás vezérkönyve

az új Tanterv és Utasítás szerint az elemi népiskolák számára, részletes
tananyagbeosztással és 350 ábrával. Ara egész vászonkötésben 2 kor. 40 fill.

Kiadja a **POLATSEK-féle könyvkereskedés, Temesvár**

Minden könyvkereskedésben kapható

631 1-5

Karácsonyi pásztorjátékok.

Előadásuk által a legalkalmasabbak arra, hogy egy az intézetek és iskolák, valamint otthon a család körében a szent esztét a leglelkemelőbbé avassák. Ép azért, hogy azok jóker betaníthatók legyenek, fölhívjuk a főtisztelendő pap-ság és tanító-ság becses figyelmét a Szent-István-Társulat alatti kiadványaira.

Karácsonyi pásztorjátékok.

A betlehemi nyájörök. Karácsonyi pásztorjáték. Irta Maszlaghy Ferenc. (Ifjúság öröme II. kötet.) Ára 2.40 K.

A bűnbánó fiú. Karácsonyi pásztorjáték két szanben. Irta Herczegh Péter. (Népirat 214. sz.) Ára 10 fillér.

A bűn büntetése. Karácsonyi játék, három felvonásban. Irta Oppitz Sándor. (Népirat 123. sz.) Ára 8 fillér.

A megkerült gyermek. Karácsonyi pásztorjáték öt részben. Irta és zenéjét szerzője Szabo János. (Népirat 219. sz.) Ára 24 fillér.

A megtalált bárány. Karácsonyi pásztorjáték. (Ifjúság Öröme V. kötet.) Ára 1 korona 60 fillér.

Ami fönntart minket. Karácsonyi játék az életsép az ismerővilágból. Három felvonásban. Kiválóan rendezvényesületek használatára. Irta Erdősi K. Füzve 50 fillér.

Angyalszivek karácsonya ≡ Karácsonyi kép. Irta Erdősi Karoly. (Népirat 200. sz.) Ára 12 fillér.

A pogány megtérése. Karácsonyi játék három felvonásban. Irta Oppitz Sándor. (Népirat 124. sz.) Ára 6 fillér.

Aprószentek. Karácsonyi pásztorjáték. (Népirat 192. szám.) Ára 12 fillér.

Békesség az embernek. Karácsonyi játék. Irta Oppitz Sándor. (Népirat 139. sz.) Ára 6 fillér.

A kis Jézus ajándéka. Karácsonyi színmű három képben. Irta Lábay Gyula. (Népirat 231. sz.) Ára 12 fillér.

Betlehem. Karácsonyi pásztorjáték négy részben. Irta Bartha István. (Népirat 179. sz.) Ára 12 fillér.

Betlehem. Pásztorjáték 3 felvonásban. Karácsonyi ünnepére. Irta Bartalos Gyula. II. kiadás. Ára 50 fillér.

Betlehemi bakter. Karácsonyi pásztorjáték négy részben. (Népirat 187. sz.) Ára 24 fillér.

Betlehemi asszonyok. Karácsonyi pásztorjáték. (Népirat 190. sz.) Ára 8 fillér.

Egy karácsonyfej. Dramolett. Irta Horváth Lipót. (Ifjúság könyvében.) Ára 2 korona.

Három királyok. Karácsonyi pásztorjáték. (Népirat 191. szám.) Ára 10 fillér.

Itt a Miklós. Pásztorjáték. (Népirat 189. szám.) Ára 8 fillér.

Jézus születése. Karácsonyi pásztorjáték. Irta Mohl Adolf. Második kiadás. (Népirat 86.) Ára 10 fillér.

Karácsony. Színijáték három felvonásban. Irta Bartha István. Második kiadás. (Népirat 101. sz.) Ára 10 fillér.

Karácsonyest. Karácsonyi játék. (Népirat 188. sz.) Ára 8 fillér.

Karácsonyi színjátékok. Kiválóan rendezvényesületek használatára. Irta Erdősi Karoly. Füzve 80 fillér.

Két karácsonyest. Színmű. Irta Maszlaghy Ferenc. (Ifjúság öröme III. kötet.) Ára 1 korona 60 fillér.

Pásztorjátékok. Ára télvászonkötésben 1 korona 40 fillér.

Pásztorjáték. Irta Domonkos István. (Népirat 215. sz.) Ára 20 fillér.

 Népiratka megrendelésénél elég a folyó szám kiírása.

===== A fentiek kaphatók =====

a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkereskedésében: Budapest IV., Kecskeméti-utca 2. sz.